

Lov dokonalé fotografie

Tereza Koritáková, koritter@fel.cvut.cz

DIF LS 2024

Fotografie. V dnešní době věc, která je přístupná každému natolik, že nikoho nenapadne přemýšlet o tom, co se za ní skutečně skrývá. Procházím se po ulici a vidím něco, o co se chci podělit se svým kamarádem, drahou polovičkou nebo rodinou? Vytáhnu z kapsy svůj chytrý telefon, otevřu aplikaci fotoaparátu a objekt svého vidění zachytím jedním dotykem na displeji. V tu ránu je obrázek připravený k odeslání nebo ukázce při nejbližším setkání se zamýšlenou osobou. Nikdo ale nepřemýšlí nad tím, jak obrázek vzniká, všechnu technickou práci zde za nás odvede telefon a nikdo nepřemýšlí nad tím, jestli má fotografie skutečně nějakou hodnotu či zda jde jen o rozmazané zachycení reality, na které si po týdnu ani nevzpomene.

Jak říká Henri Cartier-Bresson, “Prvních 10 000 fotografií je nejhorších.” Jaký význam má však toto tvrzení v době, kdy každý nosí fotoaparát v kapse? Deset tisíc snímků totiž člověk může snadno nafotit již během jednoho týdne dovolené, kdy jako správný turista neschopný užít si kouzlo reality fotí vše, co se před něj postaví, aniž by se pořádně zamyslel nad tím, co do obrázku skutečně zachytí. Dělá to z něj po týdnu aktivního focení dobrého fotografa? Zvládne zachytit tu skutečně dobrou, dokonalou fotografii? Však potřebného limitu přece dosáhne, ale i tak stále zůstává amatérem, kterého lze za fotografa považovat s těžší. I když jsou takto vytvořené fotografie občas krásné, jedná se spíše o náhodu než úmysl. A co víc, autor tu za sebe nechává většinu práce odvést chytrý počítačový čip, který ve svém zařízení má. Nežene ho vpřed touha zachytit dokonalý obraz, kterou cítí umělci, je amatérem, jenž si chce jen uchovat své vzpomínky.

Vystoupit z řad amatérských fotografií a přidat se k těm, které žene vpřed kreativita, je však nesmírně těžký úkol. Jakmile odložím chytrý telefon a vezmu do ruky zrcadlovku, jsem v tu ránu přehlcena pojmy a požadavky, které pro mne do té doby nebyly reálné. Byla to jen zajímavá slova s významem, který mi sice nebyl cizí, ale zároveň ani do detailu známý. Přesto ještě před tím než poprvé zmáčknu spoušť, musím pochopit, co znamenají výrazy jako ISO, čas závěrky, clona, barva světla a další parametry, které fotoaparát požaduje nastavit. A nejen pochopit, ale i se je naučit správně použít.

Naivní přístup, který znám z focení na mobilní telefon, zde přestává fungovat. Správné nastavení fotoaparátu je klíčovou složkou na cestě k dokonalému obrázku, ovšem pojmů a termínů je tolik, že každému amatérovi, který se dal na tuto cestu, se zamotá hlava již jen z přehršle nových informací. A přemýšlet o tom, jakou kompozici má jeho fotografie? Zda jsou objekty správně umístěné a zda je obraz estetický? Zda vyvolá scéna nějaké emoce? To je nad jeho (mé) síly.

Kdy se tedy objeví první touha zachytit dokonalý obraz? Pravděpodobně je to hned na samotném počátku mé cesty, která vede k pěkné fotografii. Čím déle po této cestě jdu a čím více ji zkoumám, začíná mi připomínat strmý kopec. Toho však není možné se zaleknout, slovy Williama Shakespeara, “Na zdolání strmého kopce je ze začátku potřebné pomalé tempo.”, musím nasadit takové tempo, které mě dovede nahoru. I když je ze začátku učící proces pomalý a fotografie nedosahují ani takové kvality, že uspokojí mne jako autora, není čas se vzdát. Však prvních deset tisíc fotografií má být nejhorších - a jsou to tyto, které se počítají.

Neustálý boj s technikou a expozičním trojúhelníkem, v nějž se dříve zmíněné termíny clona, čas a ISO spojují, není tím jediným, co musím zvládnout. Je třeba pochopit i uměleckou stránku fotografie,

neméně těžkou a zdánlivě důležitější. Diváci, kteří se na mé fotografie dívají, málokdy vidí mou snahu zvládnout technickou stránku fotografování. Zkažení dnešní dobou a fotoaparáty v telefonech, které si vše nastaví sami a cestu za dokonalou fotografií zkrátí o stovky kilometrů, diváci nepochopí, kolik práce dalo odladit nastavení fotoaparátu před zmáčknutím spoušti. Vidí jen tu uměleckou část, kterou hodnotí, ať už jsou širokou veřejností i odbornými kritiky.

Zachycení dokonalého obrazu se tak stává prioritou na úkor všech ostatních aspektů. Je třeba více přemýšlet nad tím, co fotím spíše, než jak to fotím - nedokonalosti přece odstraním následnou editací. Důležité je myslet na to, jestli se bude můj obraz líbit. Mám v něm vše, co chci? Není zde naopak něco, co ruší celkový dojem? Myšlenek v hlavě v tu chvíli budu mít desítky, tisíce a jen minimum z nich se bude týkat technických aspektů. Podvědomě totiž chci jediné: zachytit dokonalý obrázek, který se bude líbit kritikovi, který na něj bude hledět. Ať už tou osobou bude kdokoliv.

I přes veškerou mou snahu a vlastní radost z fotografie, která mi může připadat dokonalá, přijde časem chvíle, kdy má práce nebude oceněna kladně. A kritika, i oprávněná a konstruktivní, se málokdy přijímá snadno. Z radosti tak nezbyde nic a emoce se propadají ke dnu, než se promění v touhu to zkusit znovu - jednou ten dokonalý obrázek, který se bude líbit, dohoním.

“Život je jako fotografie. Také potřebujete negativy k rozvoji.” Autora tohoto citátu se mi sice nepodařilo dohledat, ale jisté je, že si z něj mohu vzít ponaučení. Člověk potřebuje i negativní názory, kritiku, ze které si může něco odnést a použít to ke zlepšení sebe sama. Ať už jde o uměleckou nebo technickou stránku, není hanba se nechat poučit o tom, jak to dělat lépe. Dokonalost jako taková neexistuje, můžu se jí zkusit přiblížit, ale v procesu učení, kterým má cesta je, ji nikdo nečeká a není třeba se nad ní trápit. Fotografování má být pro mne radostí, ne honbou za nedosažitelným cílem, mýtem, kterým skutečně dokonalá fotografie je.